

Kainuun liitto

Kainuun maakuntakaavan tarkistaminen

**Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Luonnos**

Kainuun maakuntakaavan tarkistaminen

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Luonnos

**Kainuun liitto
2016**

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
Puh. 08 615 541
Faksi 08 6155 4260
kainuunliitto@kainuu.fi
Kuvat: Suomen Ilmakuvat Oy

Kajaani 2016

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Suunnittelun lähtökohdat	3
2.1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä	3
2.2. Maankäyttö- ja rakennuslaki	5
2.3. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)	5
2.4. Kainuu ohjelma - Hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu	7
2.5. Miksi kaava laaditaan?	8
3 Maakuntakaavan tarkistamisen tavoite ja sisältö	8
3.1. Kaava-alue	8
3.2. Kaavan tavoite ja sisältö	9
3.3. Tietopohja ja selvitykset	10
4 Vaikutusten arviointi	11
4.1. Vaikutusalue	11
4.2. Selvitettävät vaikutukset	11
4.3. Vaikutusten arvioinnin menetelmät	11
5 Osallisuus	12
5.1. Osalliset	12
5.2. Osallistumismenettelyt ja tiedottamistavat	13
5.3. Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö	14
6 Kaavoituksen kulku, päätöksenteko ja mahdollisuudet vaikuttaa	15
6.1. Kaavoituksen päävaiheet	15
6.2. Päätöksenteko	16
6.3. Vaikutusmahdollisuudet kaavan laatimisen aikana	17
Yhteystiedot	18
Lähteet	19

1 Johdanto

Kainuun maakuntavaltuusto on tehnyt 1.6.2015 päätöksen käynnistää maakuntakaavan laatimisen Kainuun kokonismaakuntakaavan tarkistamiseksi (4 §). Maankäytön suunnittelun lähtökohtana on avoimuus ja vuorovaikutteisuus. Maakuntakaavan osallisille ja kaavoituksesta kiinnostuneille annetaan tietoa suunnittelun etenemisestä ja vaikutusmahdollisuuksista. Kaavan sisällön kannalta on tärkeää, että eri osapuolet ovat mukana kaavaprosessissa, ja heidän näkemyksensä on tiedossa ja voidaan ottaa huomioon kaavan valmistelussa.

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukainen suunnitelma, jossa esitetään laadittavan kaavan lähtökohtia, tavoitteita ja aikataulu sekä kerrotaan, miten kaavan valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa kaavoituksen eri vaiheissa. Lisäksi esitetään keskeiset kaavan arvioitavat vaikutukset ja miten ne tullaan arvioimaan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa valmisteluprosessin aikana. Maakuntakaavan valmisteluaineisto on nähtävillä Kainuun liiton verkkosivuilla: www.kainuunliitto.fi.

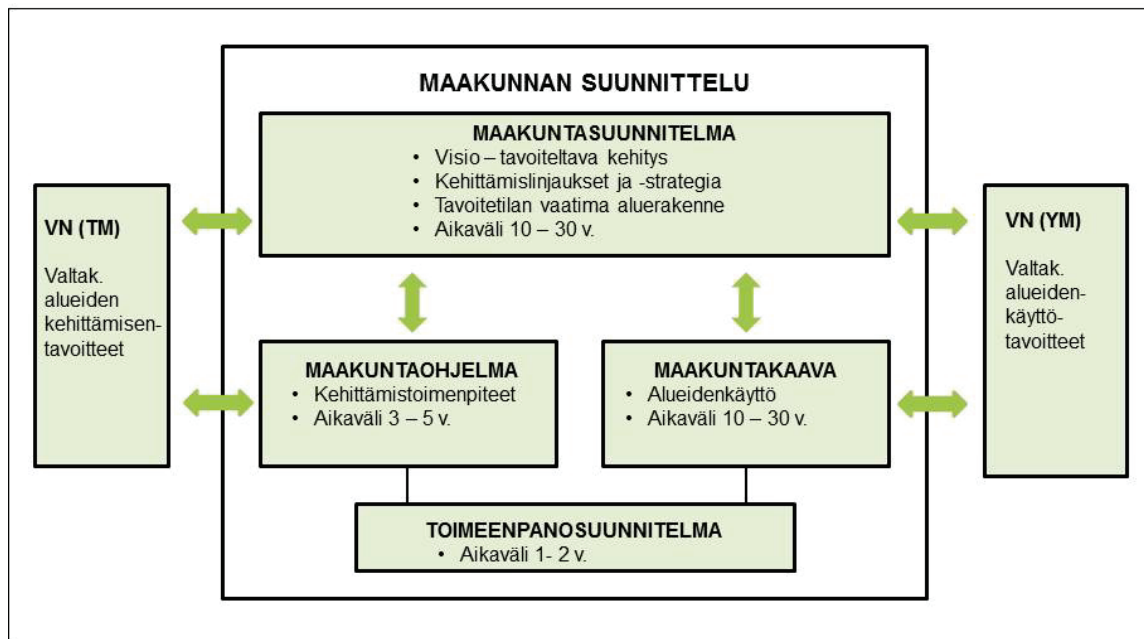
Kainuun maakuntakaava 2020 hyväksyttiin Kainuun maakuntavaltuustossa 7.5.2007 ja valtioneuvosto vahvisti kaavan 29.4.2009. Maakuntakaava 2020 on laadittu koko maakuntaa koskevana kokonismaakuntakaavana, jossa on käsitelty kaikki laatimisajankohtana maakunnan kehittämisen kannalta keskeiset asiakokonaisuudet. Maakuntakaava on pääosin toteutunut useiden aluevarausten osalta. Kuluneiden vuosien aikana tapahtuneet muutokset Kainuussa ja koko toimintaympäristössä sekä kaavoitukseen vaikuttavissa säädöksissä ovat aiheuttaneet tarpeen maakuntakaavan saattamiseksi ajan tasalle. Lisäksi maakuntakaavan tarkistaminen on tullut Kainuussa ajankohtaiseksi 16.6.2014 maakuntavaltuustossa hyväksytyin Kainuu-ohjelman valmistumisen myötä. Kainuu-ohjelma sisältää maakuntasuunnitelman vuoteen 2035 sekä maakuntaohjelman vuoteen 2017. Kokonismaakuntakaavan tarkistamisen tavoitteena on päivittää ja ajantasaistaa voimassa oleva Kainuun maakuntakaava 2020. Uudistetun maakuntakaavan tavoitevuosi on 2030.

Kainuun maakuntakaavan toteutumisen seurantatyötä on tehty jatkuvasti maakuntakaavan valmistumisen jälkeen. Kokonismaakuntakaavaa on jo uudistettu yhdellä vahvistetulla (Kainuun 1. vaihemaakuntakaava) sekä kahdella hyväksytyllä (Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaava) tiettyyn teemaan keskittyvällä vaihemaakuntakaavalla.

2 Suunnittelun lähtökohdat

2.1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma ja alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava (kuva 1). Ne perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) sekä lakiin alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (17.1.2014/7).

Kuva 1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä.

Maakuntasuunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa esitetään maakunnan pitkän aikavälin visio. Maakuntasuunnitelmassa määritellään yleispiirteisellä tasolla tavoitteet ja toimenpiteet asetetun vision saavuttamiseksi ja toteuttamiseksi. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät maakuntaohjelmassa. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi vuoteen 2025 ulottuvan Kainuun maakuntasuunnitelman syyskuussa 2005 ja maakuntaohjelman 2009–2014 syyskuussa 2009. Kainuun maakuntasuunnitelma on uudistettu vuoden 2014 aikana. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi vuoteen 2035 ulottuvan maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman 2014–2017 käsittävän Kainuu-ohjelman 16.6.2014.

Näiden lisäksi vuosittain laaditaan toimeenpanosuunnitelma (TOPSU), jossa esitetään maakuntaohjelman toteutukseen liittyvä rahoitussuunnitelma.

Maakuntakaava on yleispiirteinen, tulevaisuuteen tähtäävä alueidenkäytön suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Kainuussa maakuntakaavan laatijana toimii Kainuun liitto.

Maakuntakaava voidaan laatia

- koko maakuntaa käsittelevänä kokonaismaakuntakaavana,
- maakunnan osa-aluetta koskevana maakuntakaavana tai
- tiettyjä asiakokonaisuuksia koskevana vaihemaakuntakaavana.

Kainuun koko maakunnan käsittävä Kainuun maakuntakaava 2020 on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 7.5.2007. Valtioneuvosto on vahvistanut maakuntakaavan 29.4.2009 (valtioneuvoston päätös YM3/5222/2007).

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 19.3.2012 ja se on vahvistettu ympäristöministeriössä 19.7.2013 (ympäristöministeriön päätös YM2/5222/2012). Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyt valitukset 16.2.2015 (taltionumero 384: dnrot 2683/1/13 ja 2687/1/13). Kaava koskee puolustusvoimain ampuma- ja harjoitusalueita sekä niiden melualueita.

Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2014. Kaava on vahvistettavana ympäristöministeriössä. Kaava koskee vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ja mitoitus Kainuussa.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015. Kaava on vahvistettavana ympäristöministeriössä. Kaavassa osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet Kainuussa.

Maakuntakaavan (ml. vaihemaakuntakaavat) oikeusvaikutukset kohdistuvat kuntien alueiden käytön suunnitteluun ja viranomaisten toimintaan. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa kuntatason kaavoja sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaava myös välittää valtioneuvoston antamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuntakaavoitukseen. Viranomaisten on otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään sen toteuttamista sekä katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaavan rakentamisrajoitus (MRL 33 §) on voimassa maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa.

2.2. Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki antaa selkeät tavoitteet ja lähtökohdat maakuntakaavan ja vaihemaakuntakaavan laatimiselle. Kaavojen laadintaa ohjaavat lain yleinen tavoite (1 §) ja alueiden käytön suunnittelun tavoitteet (5 §).

Lisäksi maakuntakaavalle on esitetty seuraavat sisältövaatimukset (28 §), joihin on kaavaa laadittaessa kiinnitettävä erityisesti huomiota:

1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne
2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys
3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt
4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö
5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset
6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen
7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

MRL:n 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

Eduskunta hyväksyi loppuvuonna 2015 esityksen maankäyttö- ja rakennuslain muutoksesta, jonka mukaan ympäristöministeriö ei enää jatkossa vahvista maakuntakaavoja eikä kuntien yhteisiä yleiskaavoja. Jatkossa maakuntakaavasta päättää maakunnan liitto ja kuntien yhteisestä yleiskaavasta puolestaan se taho, jonka tehtäväksi kaavan hyväksyminen on kulloinkin annettu. Muutos ei vaikuta kaavojen sisältövaatimuksiin. Kyseinen maankäyttö- ja rakennuslain muutos tulee voimaan vuoden 2016 alussa.

2.3. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Selkeät lähtökohdat maakuntakaavan laadinnalle muodostavat myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VN 1.3.2009). Maankäyttö- ja rakennuslain (24 §) mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu yleis- ja erityistavoitteisiin. *Yleistavoitteet* ovat luonteeltaan alueiden käyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevia periaatteellisia linjauksia. *Erylystavoitteet* puolestaan ovat alueiden käyttöä ja sen suunnittelua koskevia velvoitteita.

Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu kuuteen asiakokonaisuuteen:

1. Toimiva aluerakenne
2. Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
3. Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
4. Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto
5. Helsingin seudun erityiskysymykset
6. Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

MRL 25 §:n mukaan erityisesti maakuntakaavan tehtävänä on valtakunnallisten tavoitteiden huomioon ottaminen ja yhteen sovittaminen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Toimivan aluerakenteen keskeisiä tavoitteita ovat tasapainoisen aluerakenteen sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja kansainvälisen aseman vahvistaminen, elinympäristön laadun parantaminen, luonnon voimavarojen kestävä hyödyntäminen sekä kaupunki–maaseutu-vuorovaikutuksen lisääminen. Maaseudun kyläverkostojen kehittämistä, elinkeinotoiminnan monipuolistamista ja ympäristöarvojen säilymistä on myös edistettävä. Lisäksi maakunnan suunnittelussa tulisi selvittää ylimaakunnallisten ja valtakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden kehittämisedellytyksiä. Raja-alueiden alueidenkäytön järjestäminen ja maanpuolustuksen tarpeet on otettava huomioon.

Eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun keskeisiä tavoitteita ovat yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys edistäminen. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä taajamia ja kaupunkiseutuja eheytetään. Liikennetarvetta vähennetään, liikenneturvallisuuksi, joukkoliikennettä ja kevyen liikenteen edellytyksiä parannetaan sekä kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina tukeutumalla olemassa oleviin keskuksiin. Maakuntasuunnitelman tulee perustua perusteltuun väestönkehitysarvioon. Vähittäiskaupan suuryksiköt on sijoitettava olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tukevasti. Ympäristön viihtyisyyttä on edistettävä mm. viheraluejärjestelmällä, ympäristöhaittoja vähentämällä ja tulvasuunnittelulla. Luodaan edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumiselle. Terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti on turvattava.

Kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä virkistyskäytön ja luonnonvarojen osalta painotetaan kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön säilyttämistä. Luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua tulee edistää. Luonnonvarojen saatavuus tulee turvata myös tuleville sukupolville. Maakuntakaavassa on osoitettava mm. valtakunnallisesti arvokkaat maisema- ja kulttuuriperintökohteet sekä erityistä suojelua vaativat vesistöt. Kaavassa on luotava edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkistysreitistöjen muodostamiselle. Matkailukeskusten ja -alueiden verkottumista sekä vapaa-ajan käytön vyöhykkeiden kehittämistä on tuettava. Maa-ainesten ottoa on

tarkasteltava maakunnallisesti, ja se on sovittava yhteen kiviaineshuollon ja suojelutarpeiden kanssa.

Toimivien yhteysverkostojen ja energiahuollon tavoitteena on liikennejärjestelmien tarkastelu kokonaisuutena ja kuljetustarpeen vähentäminen sekä liikenneturvallisuuden ja ympäristöystävällisyyden edistäminen. Ensisijaisesti on kehitettävä olemassa olevia yhteyksiä. Uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä tulisi edistää. Valtakunnallisesti merkittävien liikenneyhteyksien ja voimajohtojen kehittämismahdollisuudet on turvattava. Joukkoliikenteen ja eri liikennemuotojen yhteistyön edellytyksiä on parannettava. Erityistä huomiota on kiinnitettävä terminaalien ja niiden lähialueiden kehittämiseen. Uusiutuvia ja jäteperäisiä polttoaineita hyödyntävien energialaitosten logistisiin ratkaisuihin on kiinnitettävä huomiota. Tuulivoiman hyödyntämistä tulee edistää siihen soveltuvilla alueilla.

Luonto- ja kulttuuriympäristöjen erityistavoitteista Kainuun pohjoisosaa koskee pronhoidon edellytysten turvaaminen.

Kaavoitusprosessin edetessä selviää, mitkä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat erityisesti tätä kokonaismaakuntakaavan tarkistamista. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on käsitelty myös Kainuun kokonaismaakuntakaavan 2020 Seurantaraportissa (Kainuun liitto B:8). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otetaan huomioon ja suunnittelulla varmistetaan, etteivät maakuntakaavan ratkaisut ole ristiriidassa niiden kanssa.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt VAT:ien uudistamisen hallitusohjelman mukaisesti. Tavoitteena on, että Valtioneuvosto hyväksyy uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet keväällä 2017.

2.4. Kainuu ohjelma - Hyvinvoiva ja elinvoimainen

Kainuu

Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi vuoteen 2035 ulottuvan maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman 2014–2017 käsittävän Kainuu-ohjelman kesällä 2014. Kainuu-ohjelman päätavoite on hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu. Tavoitteen saavuttamiseksi laaditut toimenpiteet on maakuntaohjelmassa 2014–2017 kuvattu neljänä Kainuun kehittämisen strategisena valintana: 1) Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä, 2) Saavutettava, toimivien palvelujen ja hyvän ympäristön sekä yhteistyön Kainuu, 3) Hyvinvoiva Kainuu, 4) Kainuu-kuva.

Kainuu-ohjelmassa on asetettu Kainuun tavoiteltava aluerakenne 2035 – monikeskuksinen, hyvin saavutettava palveluverkko. Kainuun maakuntaohjelman 2014-2017 tavoitteiden mukaan mm:

”Maakuntakaavassa osoitettavilla aluevarauksilla mahdollistetaan ja edistetään hyvää ympäristöä, luonnon monimuotoisuutta ja kestävää luonnonvarojen käyttöä osoittamalla riittävät ja tarkoituksen mukaiset aluevaraukset mm. kulttuuriympäristön vaalimiseen, turvetuotantoon, maa- ja kalliokiviainesten ottoon ja matkailun tarpeisiin. Kaivostoiminnalle tarpeellisia aluevarauksia osoitetaan toteutumassa olevien hankkeiden perusteella. Tuulivoimatuotanto ohjataan siihen parhaiten soveltuville alueille. Puolustusvoimien toiminta ja maanpuolustuksen tarpeet turvataan osoittamalla tarvittavat erityisalueet. Maakuntakaavassa osoitettavat aluevaraukset sovitetaan yhteen mahdollisten muiden maankäyttötarpeiden kanssa.”

Lisäksi ohjelmassa on esitetty muun muassa, että maakuntakaavoituksen yhteydessä arvioidaan Kainuun tieluokituksen kehittämistarpeita ja varautumista Oulu–Kajaani maantieyhteyden (valtatie 22) kehittämiseen.

Maakuntakaavan tarkistamisella ja kaavaratkaisuilla toteutetaan Kainuu-ohjelmassa esitettyjä tavoitteita.

2.5. Miksi kaava laaditaan?

Voimassa oleva Kainuun maakuntakaava 2020 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.5.2007 ja valtioneuvosto on vahvistanut sen 29.4.2009. Kuluneiden vuosien aikana tapahtuneet muutokset Kainuussa ja koko toimintaympäristössä sekä kaavoitukseen vaikuttavissa säädöksissä ovat aiheuttaneet tarpeen maakuntakaavan saattamiseksi ajan tasalle. Lisäksi maakuntakaavan tarkistaminen on tullut Kainuussa ajankohtaiseksi kesällä 2014 hyväksytyyn Kainuu-ohjelman valmistumisen myötä.

3 Maakuntakaavan tarkistamisen tavoite ja sisältö

3.1. Kaava-alue

Kainuun kokonismaakuntakaavan tarkistaminen koskee Kainuun kahdeksaa kuntaa: Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi. Kaava-alue on esitetty kuvassa 2.

Vaalan kunta on siirtynyt Valtioneuvoston päätöksellä 1.1.2016 alkaen Kainuun maakunnasta Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan.

Enklaaveja (=hallinnollinen alue tai sen osa, joka on kokonaan tai suurimmaksi osaksi toisen vastaavan hallinnollisen alueen ympäröimä) ei käsitellä maakuntakaavassa maakuntakaavan yleispiirteisestä mittakaavasta (1:250 000) johtuen.

Kuva 2. Kainuun maakuntakaavan kaava-alue.

3.2. Kaavan tavoite ja sisältö

Kokonaismaakuntakaavan tarkistamisen tavoitteena on päivittää ja ajantasaistaa voimassa oleva Kainuun maakuntakaava 2020. Maakuntakaavassa käsitellään koko maakunnan tai useamman kunnan suuret maankäytön linjauksen yhteensovittaen eri maankäyttötarpeet keskenään. Maakuntakaavan tavoitevuosi on 2030. Tavoitteita tullaan tarkentamaan erillisen Lähtökohdat ja tavoitteet -raportin laadinnan ja kaavaprosessin yhteydessä.

Kainuun liiton alueidenkäyttöyksikkö on laatinut maakuntakaavan 2020 toteutumista käsittelevän seurantaraportin (Kainuun liitto B:8). Seurantatyössä on noussut esille seuraavat maakuntakaavoituksen teemat, joissa on tarkistamistarpeita: alue- ja yhdyskuntarakenne, luonnonsuojelu, liikennejärjestelmä, maa- ja kiviainestenotto, pohjavesialueet, kaivostoiminta, turvetuotanto, kulttuuriperintö ja maisema-alueet, siviiliampumaradat sekä virkistys ja matkailu (mm. ulkoilureitit). Kaavaprosessin edetessä voi ilmetä myös muita kaavan tarkistamistarpeita.

3.3. Tietopohja ja selvitykset

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 9 §) mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maakuntakaavan lähtökohtana ovat voimassa oleva lainsäädäntö, Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat sekä maakuntakaavan osa-alueita koskevat erillisselvitykset.

Kainuun liiton alueidenkäytön vastuualue on laatinut maakuntakaavan 2020 toteutumista käsittelevän seurantaraportin. Kokonaismaakuntakaavan tarkistamista varten on laadittu taustaselvityksiä mm. Kainuun suoluonnosta, maa- ja kiviainesten ottoon soveltuvista alueista, ampumaradoista ja matkailun maankäytöstä. Maakuntakaavan tarkistaminen ei koske lähtökohtaisesti voimassa olevaa ja vahvistettavana olevia vaihemaakuntakaavoja. Tarkistuksen sisältö ja ja maankäyttöluokat tarkentuvat kaavaprosessin edetessä.

Suunnittelun lähtökohta-aineisto:

- Kainuun ilmastostrategia 2020, 2011.
- Kainuu-ohjelma. Hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu. Maakuntasuunnitelma 2035 ja maakuntaohjelma 2014–2017. Kainuun liitto 2014.
- Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun maakunta -kuntayhtymä 2009.
- Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kainuun liitto 2015.
- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun liitto, Hyväksytty 1.12.2014
- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, Kainuun liitto, Hyväksytty 30.11.2015
- Kainuun maakuntakaava 2020, Seurantaraportti, Kainuun liitto 2015.
- Kainuun matkailun maankäyttöstrategian esiselvitys, Kainuun liitto 2015.
- Kainuun POSKI II, Kiviaineisselvitys 2013, Kainuun Etu Oy 2013.
- Kainuun seudullisesti merkittävät ampumaradat, Kainuun liitto 2013.
- Kainuun ympäristöohjelma 2020, 2013.
- Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun suo-ohjelma, Pohjois-Pohjanmaan liitto 2013.
- Uutta tietoa Kainuun soista. Kainuun suoselvitys -projektin tulosraportti. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Raportteja 131/2012.
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat, Ympäristöministeriö, Suomen ympäristö 32/2011.
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi, MARU-hanke (tekeillä, Kainuun ELY-keskus ja Ympäristöministeriö).
- Valtatien 22 kehittäminen välillä Oulu-Kajaani, Esiselvitys, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2011.
- Muut mahdolliset asiaan liittyvät suunnitelmat ja selvitykset.

Lisäksi suunnittelussa huomioidaan muu mahdollinen kaavaprosessin aikana syntyvä asiaan liittyvä aineisto.

4 Vaikutusten arviointi

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 9 §) mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa kaavan laadintaprosessia. Arvioinnin tehtävänä on tuottaa suunnittelijoille, osallisille sekä päättäjille tietoja kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävyydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Vaikutusten arvioinnilla tuetaan kaavaratkaisujen valmistelua ja valintaa. Eri osaratkaisuvaihtoehtojen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia vertailemalla löydetään kaavaratkaisu, jonka perusteella suunnittelu etenee. Vaikutusten arviointi tehdään sillä tasolla ja tarkkuudella, kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

4.1. Vaikutusalue

Maakuntakaavan välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Kainuun maakuntaan. Vaikutusalue voi ulottua myös naapurimaakuntien alueelle Pohjois-Pohjanmaalle, Pohjois-Savoon ja Pohjois-Karjalaan. Vaikutusalueen rajaus tarkentuu maakuntakaavan laatimisen edetessä.

4.2. Selvitettävät vaikutukset

Kaavaa laadittaessa selvitetään kaavan toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset sekä arvioidaan niiden merkittävyys. Näin menetellään myös tarkasteltavien osaratkaisuvaihtoehtojen osalta. Arvioinnissa tarkastellaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999 1 §) mukaiset vaikutukset:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Arvioinnissa kiinnitetään myös huomiota MRL:n 28 §:n edellyttämällä tavalla siihen, ettei maaomistajille tai muille oikeudenhaltijoille aiheudu kohtuutonta haittaa.

4.3. Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Vaikutusten arviointi on jatkuva prosessi, jota tehdään koko kaavan laatimisen ajan. Suunnittelutyön ohessa arvioidaan kaavan osaratkaisujen vaikutuksia. Arviointityötä tehdään kaavoitusta palvelevien erillisselvitysten laadinnan yhteydessä sekä osana kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen laadintaa.

Vaikutusten arvioinnin tukena ja ohjauksessa hyödynnetään Kainuun suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointi -työryhmää (SOVA-työryhmää). Työryhmää täydennetään tarvittaessa asiantuntijajäsenillä. Ryhmien rooli ja tehtävät täsmentyvät kaavoituksen edetessä.

Vaikutustarkasteluihin liittyvät selvitykset saatetaan osallisten ja viranomaisten tietoon. Keskeinen aineisto asetetaan nähtäville Kainuun liiton internet-sivuille.

Vaikutusten arviointi täsmentyy kaavaprosessin edetessä.

5 Osallisuus

Maankäytön suunnittelun lähtökohtana on kansalaisten osallistuminen ja vuorovaikutteisuus. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää niin, että suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedotetaan niin, että osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta kaavaprosessin eri vaiheissa.

5.1. Osalliset

Maankäyttö- ja rakennuslain (62 §) mukaan osallisia ovat alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Maakuntakaavan tarkistamisen osalliset on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Maakuntakaavan osalliset

Osalliset	
Henkilöt, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa	• Kaava-alueen maanomistajat ja heitä edustavat yhteisöt • Aasukkaat, loma-asukkaat ja heitä edustavat järjestöt • Alueella työssä käyvät • Elinkeinoon harjoittajat • Yhdistykset ja yhteisöt
Viranomaiset	• Kaava-alueeseen kuuluvat kunnat: Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi • Kaava-alueeseen rajoittuvat maakuntien liitot: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Savon liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto • Kaava-alueeseen rajoittuvat kunnat: Kuusamo, Lieksa, Nurmes, Pudasjärvi, Pyhäntä, Rautavaara, Siikalatva, Sonkajärvi, Taivalkoski, Utajärvi, Vaala, Valtimo ja Vieremä • Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue

	• Ympäristöministeriö sekä muut ministeriöt, joita asia koskee • Kainuun Museo ja Museovirasto • Pohjois-Suomen aluehallintovirasto • Fingrid Oyj, Finavia, Kainuun Pelastuslaitos, Kainuun Prikaati, Kainuun rajavartiosto, Kainuun SOTE -kuntayhtymä, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Liikennevirasto, Metsähallitus, Suomen metsäkeskus, Suomen riistakeskus,
Tutkimuslaitokset	• Luonnonvarakeskus, GTK
Mm. seuraavat alueella toimivat yhteisöt, yritykset ja järjestöt	• Caruna Oy sähkönsiirtoyhtiö, Elinkeinoelämän edunvalvontajärjestöt, Ilmatieteen laitos, Kaava-alueella sijaitsevat poronhoidon paliskunnat (5), Kainuun Etu Oy, Kainuun lintutieteellinen Yhdistys ry, Kainuun luonnonsuojelupiiri ry, Kainuun metsänhoitoyhdistykset, Kainuun Nuotta ry, Suomen riistakeskus, Kainuu, Kainuun riistanhoitoyhdistykset, Kainuun Yrittäjät ry, Kaivostoimijat, Loiste Sähköverkko Oy, Luonto-Liitto ry, Maanomistajia edustavat järjestöt, Matkailutoimijat, Metsähallitus, MTK-Pohjois-Suomi Kainuu, Oulun kauppakamari, Kajaanin kauppakamariosasto, Paliskuntain yhdistys, Puolustusvoimat, ProAgria Kainuu, Senaatti kiinteistöt, Turvealan toimijat, Muut alueelliset yhteisöt, yritykset ja järjestöt

Osallisten luetteloa on mahdollista täydentää suunnitteluprosessin kuluessa.

5.2. Osallistumismenettelyt ja tiedottamisentavat

Tämän kaavan keskeisimpiä osallistumismenettelyjä ovat lakisääteiset nähtävilläolot, lausunnot ja mielipiteet, viranomais- ja sidosryhmäneuvottelut sekä muut mahdolliset esittely- ja keskustelutilaisuudet. Osallisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta koko kaavaprosessin ajan. Kaavoitukseen liittyvä aineisto pidetään nähtävänä Kainuun liiton verkkosivuilla: www.kainuunliitto.fi

Maakuntakaavan käynnistämisestä kuulutetaan Kainuun liiton ja kuntien ilmoitustauluilla, Kainuun liiton verkkosivuilla sekä Kainuussa ilmestyvissä sanomalehdissä (Koti-Kajaani ja Kainuun Sanomat). Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä tutustumista varten Kainuun liiton kansliassa (Kauppakatu 1, 2.krs), Kainuun kuntien ja kaupunkien virastoissa sekä Kainuun liiton internet-sivuilla. Nähtävilläoloaikana osallisilla on mahdollisuus toimittaa lausuntoja ja muistutuksia Kainuun liittoon.

Kaavaehdotuksesta pyydetään viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot, jonka jälkeen kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen mukaisesti (MRL 65 §, MRA 13 §). Osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavaehdotuksesta. Keskeisten asiakirjojen nähtäville asettamisesta ja osallistumisen tavoista tiedotetaan kaavan laadinnan erivaiheissa Kainuun liiton verkkosivuilla.

Kainuun maakuntakaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Hyväksymispäätökseen on mahdollista hakea muutosta. Maakuntakaavan hyväksymispäätöstä koskevasta muutoksenhaku- ja valitusoikeudesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:ssä.

Valitusoikeus on kuntalain 92 §:n nojalla asianosaisella ja maakunnan liiton jäsenkunnan jäsenellä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan valitusoikeus maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä on lisäksi rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja muulla viranomaisella on toimialaansa kuuluvissa asioissa oikeus valittaa kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Valitusoikeus on myös maakunnan liitolla ja kunnalla, jonka alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia. Maakuntakaavan hyväksymispäätöksen muutoksenhakua koskevat valitukset osoitetaan hallinto-oikeudelle. Maakuntahallitus voi valitusajan kuluttua määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman (MRL 201 §).

Osallistumismenettelyjä ja tiedottamisen tapoja voidaan tarvittaessa täsmentää kaavoituksen edetessä.

5.3. Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö

Maakuntakaavan valmisteluun kuuluu keskeisesti yhteistyö viranomaisten välillä. Kaavaa valmisteltaessa järjestetään neuvotteluja ja pyydetään lausuntoja keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 § mukaan maakuntakaavaehdotuksesta on ennen nähtäville asettamista pyydetty lausunto:

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta
- Niiltä kunnilta, joita asia koskee,
- Kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntien liitoilta,
- Niiltä ministeriöiltä, joita asia koskee,
- Tarpeen mukaan muilta maakuntakaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä.

Maakuntakaavaa valmisteltaessa järjestetään vähintään kaksi lakisääteistä (MRL 66 §, MRA 11 §) viranomaisneuvottelua Kainuun liiton, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä niiden ministeriöiden kesken, joita asia koskee. Neuvotteluihin kutsutaan lisäksi ne viranomaiset, joiden toimialaa asia saattaa koskea. Neuvotteluista laaditaan muistiot, josta ilmenevät keskeiset neuvottelussa esillä olleet asiat ja kannanotot.

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestetään maakuntakaavan laadinnan alkuvaiheessa. Toinen, kaavaehdotusta koskeva viranomaisneuvottelu järjestetään lausuntokierroksen jälkeen ennen kuin kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat muistutukset on saatu.

Kuntien ja muiden keskeisten viranomaistahojen kanssa käydään neuvotteluja kaavan lähtökohdista, tavoitteista, sisällöstä ja osaratkaisuvaihtoehdoista kaavaprosessin aikana. Keskeiset viranomaiset ja sidosryhmät osallistuvat kaavoitukseen Kainuun SOVA-työryhmässä (Kainuun suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointi työryhmä).

Viranomaisneuvottelujen tarkoituksena on saada tietoon kaikki kaavan laadintaan liittyvät tavoitteet, joita viranomaisilla sekä keskeisillä osallistujatahoilla on, ja yhteen sovittaa ne keskenään. Lisäksi pyritään siihen, että viranomaiset ja muut tahot, jotka toteuttavat maakuntakaavaa, sitoutuvat edistämään yhteisesti sovittuja tavoitteita.

6 Kaavoituksen kulku, päätöksenteko ja mahdollisuudet vaikuttaa

6.1. Kaavoituksen päävaiheet

Maakuntakaavan laadinta etenee vaiheittain. Kaavatyön kulku on pelkistetty kuuteen päävaiheeseen. Jokaisessa vaiheessa on mahdollista antaa palautetta kaavan laadinnasta. Ensimmäiseksi on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), jonka jälkeen kerätään kaavan lähtökohta-aineisto. Tämän perusteella laaditaan kaavan sisältöä koskevat kaavan tavoitteet.

Seuraavassa esitetään kaavan laatimisen vaiheet sekä alustava aikataulu:

Aloitusvaihe- ja tavoitevaihe: kesä 2015 – kesä 2016

- Kainuun maakuntavaltuuston päätös maakuntakaavan laatimisesta
- Kerätään kaavan lähtökohta-aineistoa
- Laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)
- Kuulutetaan kaavan vireille tulosta
- Asetetaan OAS julkisesti nähtäville ja pyydetään lausunnot
- Käsitellään OAS:sta annetut lausunnot ja muistutukset, laaditaan vastineet
- Järjestetään viranomaisneuvottelu
- Laaditaan erillinen Lähtökohdat ja tavoitteet –raportti ja pyydetään siitä palautteet
- Perustetaan tarvittavat työryhmät
- Tehdään tarvittavia erilliselvityksiä

Luonnosvaihe: kesä 2016 – talvi 2016

- Tehdään tarvittavia erillisselvityksiä
- Tarkastellaan kaavan osaratkaisuvaihtoehtoja ja arvioidaan niiden vaikutuksia
- Laaditaan kaavaluonnos
- Asetetaan kaavaluonnos ja valmisteluaineisto julkisesti nähtäville ja pyydetään lausunnot
- Käsitellään saadut lausunnot ja muistutukset, laaditaan vastineet

Ehdotusvaihe: talvi 2016 – syksy 2017

- Laaditaan kaavaehdotus luonnoksesta saadun palautteen, mahdollisten lisäselvitysten ja tarkentuvan vaikutusten arvioinnin perusteella
- Pyydetään keskeisten viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot kaavaehdotuksesta
- Käsitellään ehdotuksesta saadut lausunnot ja laaditaan vastineet
- Järjestetään viranomaisneuvottelu
- Tehdään kaavaehdotukseen tarpeelliset korjaukset saadun palautteen perusteella
- Asetetaan kaavaehdotus julkisesti nähtäville
- Käsitellään kaavaehdotuksesta saadut muistutukset ja laaditaan vastineet
- Tehdään kaavaehdotukseen tarpeelliset korjaukset saadun palautteen perusteella
- Mikäli kaavaehdotus muuttuu olennaisesti nähtävillä olon jälkeen, asetetaan se uudelleen nähtäville

Hyväksymisvaihe: kevät 2018

- Maakuntahallituksen ja -valtuuston päätös kaavan hyväksymisestä
- Mahdollisuus valittaa kaavan hyväksymispäätöksestä hallinto-oikeuteen
- Voimaan tulon jälkeen maakuntakaava kumoaa siinä tehtyjen ratkaisujen osalta alueella voimassa olevan maakuntakaavan

Seurantavaihe: kesä 2018→

- Seurataan kaavan ja sen aiheuttamien vaikutusten toteutumista
- Seurataan kaavaan kohdistuvia muutostarpeita

Kaavan tavoitteellinen aikataulu täsmentyy suunnittelun edetessä.

6.2. Päätöksenteko

Maakuntavaltuusto päättää maakuntakaavan laatimisesta, tarkistamisesta ja hyväksymisestä. Maakuntahallitus ohjaa maakuntakaavan valmistelua mm. päättää asiakirjojen nähtäville asettamisesta ja annettavista vastineista sekä tekee maakuntavaltuustolle ehdotuksen kaavan hyväksymisestä. Maakuntahallituksella ja -valtuustolla on mahdollisuus linjata kaavan sisältöä ja valmisteluprosessia kaavan laadinnan erivaiheissa. Maakuntahallitus voi valitusajan kuluttua määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman (MRL 201 §).

6.3. Vaikutusmahdollisuudet kaavan laatimisen aikana

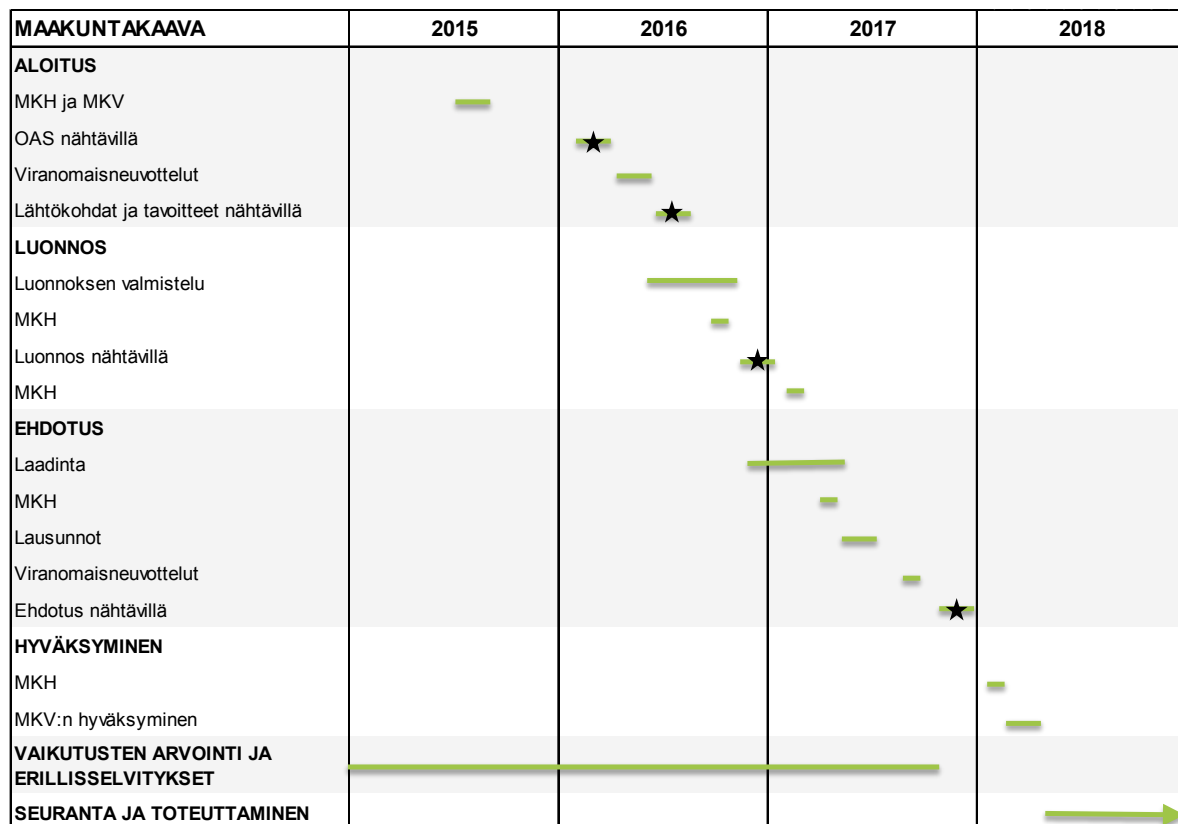
Osallisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta koko kaavaprosessin ajan. Kirjallista palautetta on mahdollista antaa suoraan kaavan laatijoille postitse tai sähköpostitse. Suullista palautetta on mahdollista antaa puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Suositeltavaa on antaa palautetta kirjallisesti palautteen dokumentoinnin kannalta.

Keskeisimmät vaiheet vaikuttaa ja antaa palautetta ovat julkiset nähtäville asettamiset ja lausuntomenettelyt, viranomais- ja sidosryhmäneuvottelut sekä muut mahdolliset esittely- ja keskustelutilaisuudet.

Aineisto asetetaan julkisesti nähtäville:

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä talvella 2016
2. Kaavaluonnos nähtävillä talvella 2016 - 2017
3. Kaavaehdotus nähtävillä syksyllä 2017

Keskeisten asiakirjojen nähtäville asettamisesta ja vaikuttamisen tavoista tiedotetaan julkisesti kaavan laadinnan erivaiheissa. Kaavoituksen tavoitteellinen aikataulu ja palautteenantomahdollisuudet on esitetty kuvassa 3. Lisätietoja Kainuun liiton verkkosivuilla: www.kainuunliitto.fi.

Kuva 3. Kaavoituksen tavoitteellinen aikataulu.

Yhteystiedot

Kainuun maakuntakaavaa valmistelee Kainuun liiton alueidenkäytön vastuualue. Kaavan valmistelua johtaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen.

Kainuun liitto

Kauppakatu 1 (maakuntakaava-asiat 3 krs.)
87100 Kajaani
Puh. 08-615 541
www.kainuunliitto.fi

Alueidenkäytön henkilöstö:

Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen

Puh. 044 7100 864
hannu.heikkinen@kainuu.fi

Maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen

Puh. 044 7100 850
martti.juntunen@kainuu.fi

Aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus

Puh. 044 7100 873
sanna.schroderus@kainuu.fi

Suunnitteluavustaja Anneli Oikarinen

Puh. (08) 6155 4222
anneli.i.oikarinen@kainuu.fi

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja kaavan tavoitteellinen aikataulu täsmentyvät kaavoituksen edetessä.

Lähteet

Kainuun liitto (2015). *Kainuun maakuntakaava 2020, Seurantaraportti*. Kainuun liitto B:8

Kainuun liitto (2015). *Kainuun tuulivoimamaakuntakaava. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma*.

Kainuun maakunta -kuntayhtymä (2009). *Kainuun maakuntakaava 2020. Maakuntakaavaselostus*.
Kainuun maakunta -kuntayhtymä A:10

Ympäristöministeriö (2008). *Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, ajantasaistettu versio (sisältää vuoden 2000 päätöksen ja sen tarkistuksen vuodelta 2008)*.

Kainuun liitto

Kainuun liitto
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Puh. vaihde 08 615 541, faksi 08 6155 4260
S-posti kainuunliitto@kainuu.fi

www.kainuu.fi